

Sygn. akt II Ka 178/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 maja 2015 r.

Sąd Okręgowy w Siedlcach II Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący:	SSO Dariusz Półtorak
Sędziowie:	SSO Bogdan Górski SSO Mariola Krajewska - Sińczuk (spr.)
Protokolant:	st.sekr.sądowy Marzena Głuchowska

przy udziale Prokuratora Andrzeja Michalczuka

po rozpoznaniu w dniu 5 maja 2015 r.

sprawy **S. C.**

oskarżonego o przestępstwo z art. 178a §4 kk

na skutek apelacji, wniesionych przez prokuratora i obrońcę oskarżonego

od wyroku Sądu Rejonowego w Siedlcach

z dnia 4 lutego 2015 r. sygn. akt II K 296/14

zaskarżony wyrok uchyla i sprawę S. C. przekazuje Sądowi Rejonowemu w Siedlcach do ponownego rozpoznania; zasądza od Skarbu Państwa na rzecz Kancelarii Adwokackiej adw. M. R. w S. kwotę 516,60 złotych (w tym 96,60 zł podatku VAT) za obronę oskarżonego wykonywaną z urzędu w postępowaniu odwoławczym;

Sygn. akt II Ka 178/15

UZASADNIENIE

S. C. został oskarżony o to, że w dniu 17 kwietnia 2014 roku

w miejscowości O., gmina W., województwo (...), znajdując się w stanie nietrzeźwości (I- 1,11 mg/l, II- 1,12 mg/l i III- 0,99 mg/l alkoholu

w wydychanym powietrzu) kierował w ruchu lądowym ciągnikiem rolniczym marki U. (...) o nr rej. (...), czym nie stosował się do orzeczonego przez Sąd Rejonowy w Mińsku Mazowieckim, sygn. akt II K 534/10, zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych, przy czym czynu tego dopuścił się będąc już wcześniej prawomocnie skazanym za przestępstwo określone w art. 244 k.k. przez Sąd Rejonowy w Mińsku Mazowieckim,

to jest o przestępstwo określone w art. 178a § 4 k.k.

Wyrokiem z dnia 4 lutego 2015 r., sygn. akt II K 296/14, Sąd Rejonowy

w Siedlcach:

I. oskarżonego **S. C.** uznał za winnego dokonania zarzucanego mu czynu, wyczerpującego dyspozycję art. 178a § 4 k.k. przy czym z opisu czynu wyeliminował słowa „przy czym czynu tego dopuścił się będąc prawomocnie skazanym za przestępstwo określone w art. 244 k.k. przez Sąd Rejonowy w Mińsku Mazowieckim” i za to na podstawie art. 178a § 4 k.k. wymierzył oskarżonemu karę 1 roku pozbawienia wolności, której wykonanie na podstawie art. 69 § 1, § 2 i § 4 k.k. i art. 70 § 1 p. 1 k.k. warunkowo zawiesił na okres próby wynoszący 4 lata,

II. na podstawie art. 71 § 1 k.k. wymierzył mu karę grzywny w wysokości 80 stawek dziennych, ustalając wysokość jednej stawki dziennej na 10 złotych;

III. na podstawie art. 42 § 2 k.k. orzekł wobec oskarżonego środek karny w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na okres 8 lat;

IV. zasądził od Skarbu Państwa na rzecz Kancelarii Adwokackiej adw. M. R. kwotę 708,48 złotych tytułem wynagrodzenia za obronę z urzędu, w tym 132,48 złotych podatku VAT;

V. zwolnił oskarżonego z kosztów sądowych, wydatki przejmując na rachunek Skarbu Państwa.

Apelacje od przedstawionego wyżej wyroku wywiedli Prokurator Rejonowy w Siedlcach i obrońca oskarżonego.

Oskarżyciel publiczny zaskarżył wyrok Sądu I instancji w całości na niekorzyść oskarżonego S. C., zarzucając mu:

- obrazę przepisów prawa materialnego, a mianowicie art. 178a § 4 k.k. poprzez nieprawidłowy opis czynu zarzucanego oskarżonemu S. C. polegający na nie zawarciu ustawowego znamienia wskazanego w art. 178a § 4 k.k. „w związku ze skazaniem za przestępstwo”,

- rażącą niewspółmierność kary orzeczonej wobec S. C. poprzez wymierzenie mu kary pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem wykonania oraz kary grzywny, podczas gdy stopień społecznej szkodliwości czynu, względnie na cele zapobiegawcze i wychowawcze kary, jakie ma osiągnąć wobec oskarżonego, a także potrzeby w zakresie kształtowania świadomości prawnej społeczeństwa przemawiają za orzeczeniem kary pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia wykonania.

W następstwie tak sformułowanych zarzutów odwołujący się wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uzupełnienie opisu czynu przypisanego S. C. o znamię „w związku ze skazaniem za przestępstwo”, a także o uchylenie orzeczenia o warunkowym zawieszeniu wykonania kary pozbawienia wolności oraz uchylenie orzeczonej kary grzywny.

Obrońca oskarżonego zaskarżył wyrok Sądu Rejonowego w części dotyczącej rozstrzygnięcia o karze i środku karnym (pkt I-III), zarzucając mu rażącą niewspółmierność kary i środka karnego, która polega na wymierzeniu oskarżonemu kary jednego roku pozbawienia wolności z warunkowym jej zawieszeniem na okres próby wynoszący 4 lata, kary grzywny w wysokości 80 stawek dziennych, ustalonych

w wysokości 10 zł jedna stawka, a nadto na orzeczeniu środka karnego w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na okres 8 lat, bez należytego uwzględnienia dyrektyw sądowego wymiaru kary z art. 53 § 1 i 2 k.k.,

w szczególności dostatecznego uwzględnienia okoliczności łagodzących takich jak okoliczności popełnienia czynu, właściwości i warunki osobiste oskarżonego, jego sytuacja materialna, zachowanie po popełnieniu przestępstwa.

W następstwie podniesionych zarzutów apelujący obrońca wniósł o zmianę wyroku w zaskarżonej części i wymierzenie oskarżonemu kary 8 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres 3 lat tytułem próby, karę grzywny w wymiarze 30 stawek dziennych po 10 zł każda stawka oraz środka karnego w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na okres 4 lat.

W toku rozprawy odwoławczej prokurator poparł apelację Prokuratora Rejonowego w Siedlcach i wniosek w niej zawarty, jako ewentualny zgłosił wniosek o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie w tym zakresie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji, wniósł o nieuwzględnienie apelacji obrońcy. Obrońca oskarżonego poparł apelację i wnioski w niej zawarte, wniósł o nieuwzględnienie apelacji prokuratora, wniósł o zasądzenie kosztów za obronę z urzędu oświadczając, iż nie zostały uiszczone w całości ani w części. Oskarżony przyłączył się do stanowiska swojego obrońcy.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja oskarżyciela publicznego okazała się o tyle zasadna, że doprowadziła do uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy Sądowi Rejonowemu w Siedlcach do ponownego rozpoznania.

Należy z całą mocą podkreślić, że orzeczenie takiej treści nie przesądza w żadnej mierze o sposobie rozstrzygnięcia tej sprawy po jej ponownym rozpoznaniu i nie może zostać odebrane inaczej niż jedynie jako zalecenie ponownego jej rozpoznania bez opisanych niżej uchybień.

W wyprzedzeniu zasadniczej części rozważań podkreślić należy, że Sąd Odwoławczy w pierwszej kolejności ustosunkował się do apelacji wywiedzonej przez Prokuratora Rejonowego w Siedlcach. Zaakcentować bowiem należy, iż rzecznik oskarżenia wystąpił nie tylko z zarzutem niewłaściwego opisu czynu przypisanego oskarżonemu wyrokiem, lecz również podważył słuszność przyjęcia, że w stosunku do S. C. zachodzi szczególnie uzasadniony wypadek w rozumieniu art. 69 § 4 k.k. W tym stanie rzeczy, a także wobec faktu, iż środek odwoławczy wniesiony na korzyść podsądnego opiera się na tezie o zasadności posłużenia się instytucją warunkowego zawieszenia wykonania kary pozbawienia wolności, skargę etapową wywiedzioną przez prokuratora uznać należało za dalej idącą. Bez rozważenia podniesionej w niej argumentacji nie sposób było zatem logicznie analizować wywodów obrońcy.

Przystępując do wartościowania argumentacji oskarżyciela publicznego podkreślić należy, że wysunięty przezeń zarzut obraży prawa materialnego, a mianowicie art. 178a § 4 k.k., wyrażający się w nie zawarciu w opisie czynu przypisanego oskarżonemu znamienia „w związku ze skazaniem za przestępstwo”, w istocie rzeczy stanowi zarzut obraży prawa procesowego, tj. art. 413 § 2 pkt 1 k.p.k. (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 3 kwietnia 2014 r., II AKa 479/13, LEX nr 1466766). Zaznaczyć bowiem należy, że skarżący nie kwestionuje merytorycznej słuszności uznania zachowania przypisanego wyżej wymienionemu za przestępstwo z art. 178a § 4 k.k., a rzeczona negacja jest warunkiem niezbędnym dla sformułowania zarzutu obraży prawa materialnego (vide D. Świecki, Postępowanie odwoławcze w sprawach karnych. Komentarz. Orzecznictwo, Warszawa 2013, s. 134). Uznając zasadność wskazania na przedmiotowe uchybienie wskazać natomiast wystarczy, że mimo, iż z treści art. 413 § 2 pkt 1 k.p.k. nie wynika, ażeby w opisie czynu należało używać słów ustawy określających poszczególne znamiona przestępstwa, to jednak koniecznym jest, aby opis ten - w sposób niebudzący wątpliwości - odpowiadał znaczeniu wszystkich znamion ustawowych konkretnego przestępstwa (vide postanowienie Sądu Najwyższego z 4 września 2014 r., V KK 156/14, LEX nr 1532786). Oczywistym jest w tym kontekście, że poprzestanie w opisie czynu przypisanego S. C. na stwierdzeniu, że zachowaniem swym nie zastosował się do

orzeczonego przez Sąd Rejonowy w Mińsku Mazowieckim, sygn. akt II K 534/10, zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych wymogowi temu nie czyni zadość. Skoro przepis art. 178a § 4 k.k. wymaga, by zakaz prowadzenia pojazdów mechanicznych był orzeczony w związku ze skazaniem za przestępstwo, to okoliczności tej nie można podnosić jedynie w uzasadnieniu wyroku, tak jak uczynił to Sąd Rejonowy (k. 203v), lecz winna znaleźć ona odzwierciedlenie również w formule sentencji. Na marginesie zaznaczyć w tym miejscu trzeba, że zmiana ustawy, mocą której dane zachowania będące wcześniej przestępstwami stanowią obecnie wykroczenia nie powoduje, iż możliwa jest zmiana oceny prawnej czynu ustalonego

w prawomocnym wyroku, a więc że następuje „przekształcenie” owego przestępstwa w wykroczenie. Tym samym skazanie prawomocnym wyrokiem za przestępstwo nie zmienia swojego charakteru, a modyfikacji - w zakresie określonym ustawą- ulega jedynie wymiar i wykonanie orzeczonej za to przestępstwo kary (vide uchwała Sądu Najwyższego z 27 września 1985 r., VI KZP 25/85, LEX nr 20111, postanowienie Sądu Najwyższego z 30 kwietnia 2014 r., I KZP 6/14, LEX nr 1455269).

W przekonaniu Sądu II instancji, oskarżyciel publiczny słusznie zakwestionował również rozstrzygnięcie w przedmiocie obdarzenia S. C. dobrodziejstwem warunkowego zawieszenia wymierzonej mu kary pozbawienia wolności. Lektura pisemnych motywów zanegowanego wyroku (k. 204v) dowodzi bowiem, że Sąd I instancji błędnie postrzega zakres znaczeniowy szczególnie uzasadnionego wypadku z art. 69 § 4 k.k. Zaakcentować tutaj należy, iż spełnienie przedmiotowej przesłanki winno być oceniane tak przez pryzmat elementów prognostycznych, o których mowa w art. 69 § 2 k.k., jak i przez pryzmat ogólnych dyrektyw wymiaru kary (art. 53 k.k. w zw. z art. 56 k.k.). W nauce prawa karnego podkreśla się przy tym, że okoliczności szczególne, to okoliczności zarówno przedmiotowe, jak i podmiotowe (motywacja, pobudki), a także stan zdrowia sprawcy, jego trudne warunki rodzinne, materialne. Nie bez znaczenia jest również przypadkowość dokonanego czynu, pozytywna ocena sprawcy, nienaganny tryb życia. W orzecznictwie dodatkowo podkreślano, że chodzi tutaj o nagromadzenie okoliczności łagodzących: zwykłych bądź nietypowych, nadzwyczajnych, rzadko spotykanych, a także o ich łączną ocenę (vide J. Lachowski, Objasnienia do art. 69 Kodeksu karnego [w:] M. Królikowski [red.], R. Zawłocki [red.], Kodeks karny. Część ogólna. Tom II. Komentarz do art. 32- 116, Warszawa 2011, Legalis) Z tych wszystkich względów nieuprawnionym było ograniczenie przez Sąd Rejonowy swych rozważań w tej materii do stwierdzenia, że fakt kontrawencjonalizacji zachowania, za które w stosunku

do S. C. orzeczono zakaz prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych w istocie decyduje o zaistnieniu szczególnie uzasadnionego wypadku w rozumieniu art. 69 § 4 k.k. Przytoczony tok rozumowania nakazuje przyjąć, że Sąd I instancji

w istocie zaniechał starań o sformułowanie rzetelnej prognozy kryminologicznej.

Wobec faktu, że formułowanie prognozy kryminologicznej w sposób nierozzerwalny łączy się z poczynieniem zaniechanych ustaleń faktycznych we wskazanym wyżej zakresie koniecznym stało się uchylene zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania. Zważyć bowiem trzeba, że skoro Sąd Odwoławczy może orzec surowszą karę pozbawienia wolności tylko wtedy, gdy nie zmienia ustaleń faktycznych przyjętych za podstawę zaskarżonego wyroku (art. 454 § 2 k.p.k.), to tym bardziej surowszej kary nie może orzec wtedy, gdy ustalenia takowe samodzielnie czyni. Nie sposób natomiast wykluczyć, że poczynienie kompletu niezbędnych ustaleń faktycznych mogłoby doprowadzić do przekonania, iż w stosunku do S. C. nie zachodzi szczególnie uzasadniony wypadek z art. 69 § 4 k.k.

Uznanie słuszności zarzutów wysuniętych przez oskarżyciela publicznego

i wydanie rozstrzygnięcia o charakterze kasatoryjnym sprawiło, że rozpoznanie środka odwoławczego wywiezionego przez obrońcę okazało się przedwczesne i dlatego też Sąd Okręgowy zaniechał przeprowadzenia rozważań w zakresie zarzutów przezeń podniesionych (art. 436 k.p.k.).

Rozpoznając sprawę po raz kolejny Sąd Rejonowy uwzględni zaprezentowaną wyżej argumentację, w tym w szczególności dołoży starań niezbędnych dla rzetelnego sformułowania prognozy kryminologicznej. Procedując w tym przedmiocie Sąd I instancji uwzględni nie tylko elementy prognostyczne z art. 69 k.k., lecz również całokształt

okoliczności popełnienia czynu S. C., bacząc przy tym na losy wszystkich rozstrzygnięć poświęconych zachowaniu tego oskarżonego z dnia
17 kwietnia 2014 r.

Z tych wszystkich względów Sąd Okręgowy, na podstawie art. 437 k.p.k. w zw. z art. 456 k.p.k., orzekł, jak w wyroku.